

підвищення активності навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається, формування самостійності мислення, стимулює розвиток творчості та креативності.

Література

1. Айян Дж.Десять способов освободить ваш творческий гений. – Режим доступу:

http://www.hsgmagic.ru/biblioteka/38539_desjat_sposobov_osvobodit_vash_tvorcheskiji_geniji/.

2. Тренінг розвитку креативності і творчих здібностей. – Режим доступу: https://studme.com.ua/19310710/sotsiologiya/trening_razvitiya_kreativnosti_tvorcheskih_sposobnostey.htm.

3. Хамм О. Теоретичні основи формування креативного мислення майбутнього вчителя [Електронний ресурс] / О. Хамм // Наукові праці МАУП. – 2012. – Вип. 2 (33). – С. 255–259.

Л.В. Музичко, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки та психології
ДВНЗ Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ

Підготовка фахівців у галузі психології, зокрема практичної, яка є вкрай важливою суспільною практикою сьогодення, є предметом численних досліджень і дидактів і, власне, психологів. Зокрема, йдеться про роботи Ж.П. Вірної, О.П. Саннікової, В.А. Семиченко, Н.В. Чепелевої, Ю.М. Швалбом та ін. Кожен з авторів розглядає певний аспект змісту, методів та результатів професійної підготовки психологів, а також формування їхньої професійної

спрямованості, професійної ідентичності та особистості, що сприятиме успішній реалізації професії.

Для того, щоб психолог мав змогу набувати якісний навчально-професійний досвід під час отримання освіти та згодом виявляти професійну компетентність у своїй трудовій діяльності він повинен мати гарно розвинену здібність до професійного спілкування. Як зазначає В.Г. Панок, аналізуючи проблему професійного становлення практичних психологів, однією з її складових є саме недостатній рівень розвитку вмінь та навичок професійного спілкування, яке є «центральним психологічним механізмом, який забезпечує ефективну взаємодію психолога з клієнтом» [2, с. 136].

Як будь яка соціономічна професія, професія психолога спрямована на надання допомоги різноманітним клієнтам (окремим особам, групам) і спілкування є інструментом, за допомогою якого така допомога може бути надана. І цей інструмент потрібно опановувати. Якщо провести аналогію з опануванням музичним інструментом кимось з музикантів, то очевидно, що для цього їм потрібно безпосередньо брати його до рук і вправлятися. Так само і студентам-психологам потрібно вправлятися у професійному спілкуванні.

Формування здатності майбутніх психологів до професійного спілкування передбачає володіння предметом діяльності (результат загально-гуманітарної та загальнотеоретичної підготовки, який складає змістову основу спілкування), вміння налагоджувати комунікацію (висловлювати свої думки і бути зрозумілим клієнтові, слухати і розуміти клієнта), вміння впливати на клієнта і рефлексувати свої прояви у процесі взаємодії з клієнтом. Розвинене професійне спілкування психолога зрештою забезпечує його соціальну компетентність.

Власний досвід викладання у вищій школі загалом підтверджує спостереження, зроблене В. Панком про те, що лексичний склад мови студентів досить збіднений – виражений дефіцит професійної термінології (часто-густо її замінює побутова термінологія), а також виявляється загальна особливість широкого загалу молоді - використання сленгу, жаргонних висловів, слів-

паразитів. За умови достатньо жвавого міжособистісного спілкування студенти відчують певні труднощі у спілкуванні у професійній царині - їм важко пояснити свою думку, підібрати потрібні слова, переказати (пояснити) своїми словами прочитаний науковий текст. З одного боку, це пояснюється недостатнім читанням професійної літератури, а з другого, недостатнім досвідом говоріння на професійні теми під час навчання. Саме тут впливає суто дидактична проблема, яка стосується організаційних форм, методів та умов навчання.

Серед традиційно університетських організаційних форм навчання психологів, що забезпечують формування їхнього професійного спілкування, є семінарські та практичні заняття. Семінар забезпечує збагачення професійного світогляду майбутніх професіоналів, формує систему їхнього наукового знання та професійне мислення психолога. Для активізації спілкування студента дієвим методом виступає дискусія, оскільки у такий спосіб створюються умови для того, щоб висловитись могли практично всі учасники семінару. Участь у дискусії навчає студентів вислуховувати точку зору колеги та доносити до загалу свою точку зору, а за потреби критикувати, аргументувати, наводити приклади, обстоювати погляд тощо. У разі зіткнення протилежних точок зору створюються умови для формування культури ведення наукової дискусії та вдосконалення системи саморегуляції емоційних станів. Вочевидь, що важливим фактором здобуття професійного досвіду в межах семінару є процес говоріння, саме в ньому і відбуваються всі зазначені вище метаморфози. Висновок, який напрошується сам собою, говорить про те, що майбутньому спеціалісту потрібно якомога більше говорити на професійні теми в навчальній аудиторії. Навчальне середовище є найбільш сприятливим для перевірки правильності своїх роздумів, обґрунтованості своїх припущень та доводів, зрозумілості своїх висловлювань. Студент навчається думати і говорити як психолог. Отже, важливою навчальною умовою, яка виступає потужним чинником професіоналізації студентів-психологів, є час, впродовж якого студент може говорити на психологічні теми під час занять. Щоб такого часу

було достатньо, в навчальна група повинна мати оптимальний кількісний склад. Йдеться про 15-20 студентів. Зрозуміло, коли навчальні групи занадто великі, що часто трапляється, можливість висловлюватися з питань теми семінару має дуже обмежена частина навчальної групи. Для тих, хто не брав активної участі в обговоренні, зміст теми сприймається пасивно (як на лекції), продуктивність її засвоєння знижується у порівнянні з випадком, коли вони мають нагоду активно оперувати змістом в процесі говоріння на відповідну тему.

Аналогії можна провести і з практичними заняттями, і з тренінгами, і з інтерактивними лекціями - з усіма формами організації навчання, коли студенти мають можливість безпосередньо спілкуватися (читай - говорити) на професійні теми з метою набуття досвіду для майбутньої професійної діяльності. Тому, до прикладу, на практичних заняттях важливо створювати умови, коли студенти можуть брати на себе різноманітні ролі, в яких може виступати психолог в процесі реалізації своєї професійної діяльності, і виробляти вміння спілкуватися з різними клієнтами, які переживають різноманітні життєві ситуації і потребують фахової допомоги психолога. Отже, ми знову повертаємося до необхідності забезпечити студенту можливість говоріння на кожному навчальному занятті.

Можливо, вже час згадати давно відому точку зору про те, що навчання психолога можна порівняти з виготовленням штучного товару. Часто психологи набувають індивідуального досвіду у безпосередньому спілкуванні зі своїм наставником, "з вуст у вуста", контактуючи не лише за допомогою інтелекту, але й емоцій. Таке спілкування потребує відповідних умов, зокрема воно не може бути масовим.

Міжособистісна взаємодія з викладачем сприяє вихованню особистості студента, коли виховним чинником виступає, власне, особистість викладача.

Всі згадані вище фактори слугують підґрунтям формування новоутворення цього вікового періоду - професійної позиції, що є завданням викладачів, які організують навчальний процес в закладах вищої освіти. Виконання цього завдання неможливе лише засобами читання наукової та

методичної літератури, а йдеться про засоби активного спілкування - дискусії, рольові ігри, обговорення, аналіз ситуацій та результатів реальної практики. Сказане вище зумовлює необхідність вироблення норми говоріння у процесі навчання фахівців соціономічних професій з метою забезпечення їхньої професіоналізації.

Література

1. Вірна Ж.П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога : Моногр. / Ж.П. Вірна. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2003. – 319 с.

Панок В. Професійне становлення практичних психологів: досвід і перспективи / В. Панок // Психологія і суспільство. - 2013. - № 3. - С. 135-141. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psis_2013_3_18

Т. Г. Павлиш, кандидат педагогічних наук
Криворізький коледж економіки та управління
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Кривий Ріг

ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНИЙ ВИКЛАДАЧ КОЛЕДЖУ – ВИМОГА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Реформаційні процеси в суспільстві обумовлюють потребу модернізації орієнтованої на інноваційний розвиток професійної освіти. Це об'єктивно вимагає нових підходів до організації підготовки викладачів з високим рівнем професіоналізму та творчої активності в педагогічній діяльності. Тому визначальними в характеристиці сучасного викладача є мотивація до безперервної освіти і постійного професійного вдосконалення, здатність самостійно й ефективно виконувати варіативні професійні завдання будь-якої складності та оперативно приймати ситуативно виправдані педагогічні рішення, адаптація до мінливих умов освітнього середовища коледжу, що